

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ 1. เพื่อทราบว่าการประชุมชนตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี การจัดเก็บเอกสารทางการค้า การรายงานข้อมูลทางการค้า การควบคุมภายใน และการตรวจสอบบัญชี เพียงใด 2. เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบันทึกบัญชี การจัดเก็บเอกสารทางการค้า การรายงานข้อมูลทางการค้า การควบคุมภายใน และการตรวจสอบบัญชี

ผู้ทำการศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากตำรา คู่มือวิชาการ บทความ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบบัญชี วิธีการบันทึกบัญชี การรายงานทางการเงิน การควบคุมภายในและการตรวจสอบ

ส่วนข้อมูลปฐมภูมินั้น ได้จากการกำหนดขอบเขตประชากรที่ทำการศึกษา คือ ผู้จัดทำบัญชีหรือผู้มีความรู้ด้านบัญชีของธุรกิจชุมชน ภายใต้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 47 แห่ง สุ่มตัวอย่างจำนวน 40 แห่ง ด้วยเหตุข้อจำกัดแห่งเวลาและความห่างไกลทำให้ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเพียง 35 แห่ง

วิธีการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยอาศัยแบบสอบถามเป็นแนวทางแบบสอบถามแบ่งได้ 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความเข้าใจเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี การจัดเก็บเอกสารทางการค้า การรายงาน ข้อมูลทางการค้า การควบคุมภายใน และการตรวจสอบบัญชี คำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบันทึกบัญชี การจัดเก็บเอกสารทางการค้า การรายงานข้อมูลทางการค้า การควบคุมภายใน และการตรวจสอบบัญชี วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ

จากการศึกษาพบว่า ธุรกิจชุมชนทั้งหมดได้มีการจัดทำบัญชี มีการบันทึกทั้งระบบมือ และระบบคอมพิวเตอร์ โดยมีเอกสารหลักฐานประกอบในการบันทึกบัญชี มีการใช้สมุดบัญชีเพื่อบันทึกบัญชีอย่างง่าย โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ทำหน้าที่จัดทำบัญชี คือ เลขานุการ และเหรัญญิก

การบันทึกบัญชี ผู้จัดทำบัญชีมีการออกใบเสร็จรับเงินเมื่อที่มีรายรับทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 48.6 โดยบันทึกบัญชีทุกครั้งที่มีรายการเกิดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 57.2

การจัดเก็บเอกสารทางการค้า ของธุรกิจชุมชนมีการจัดเก็บโดยการคัดแยกเอกสารเฉพาะที่เป็นของกลุ่ม เพื่อจัดเก็บรวมกันแฟ้ม คิดเป็นร้อยละ 57.1 ของธุรกิจชุมชน เนื่องจากปริมาณเอกสารมีจำนวนน้อยจึงไม่เห็นประโยชน์ของการแยกเอกสารรับ และเอกสารจ่ายต่างหากจากกัน

การจัดทำรายงาน กลุ่มธุรกิจชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของรายงาน ไม่มีการจัดทำรายงานคิดเป็นร้อยละ 60.0

ระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบ ในการบันทึกบัญชีมีเหรัญญิกเป็นผู้บันทึก ซึ่งไม่มีการแยกหน้าที่ของแผนกการเงิน และแผนกบัญชีแยกต่างหากจากกัน อำนาจจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารหรือเงินของกลุ่ม จะเป็นประธานกลุ่มเพียงผู้เดียวทำให้ไม่มีระบบการควบคุมภายในที่ดี

การตรวจสอบการจัดทำบัญชี มีการตรวจสอบ ถึงร้อยละ 60.0 โดยประธานและคณะกรรมการของกลุ่มธุรกิจชุมชน และจากผู้ตรวจบัญชีสหกรณ์พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและแนะนำด้านการบัญชี

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี เนื่องจากการไม่มีความรู้ในด้านบัญชี คิดเป็นร้อยละ 62.2 ปัญหาของการไม่ให้ความสำคัญของข้อมูลทางบัญชี จากผู้นำกลุ่ม และสมาชิกของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 26.7 และเรื่องการขอเอกสารหลักฐานในการบันทึกบัญชี คิดเป็นร้อยละ 11.1